

Ustava? Ako je suditi prema izjavi predsednice skupštine, problem je iskršao u vezi sa političkim sistemom i izbornim zakonom, čije će izmene na kraju dovesti i do ustavnih promena. Izjavi predsednice prethodilo je mišljenje predsednika vlade, koji je najavio smanjenje broja poslanika u skupštini, o čemu je takođe ovde bilo reči. A zašto je to smanjenje tako važno da zbog toga treba promeniti čak i Ustav, objasnio je jedan od potpredsednika vlade: „smanjenje broja poslanika sa 250 na 150 vodilo [bi] uozbiljenju domaće političke scene, a istovremeno stvorilo godišnje uštede u budžetu od dva miliona evra“.

Jasno je da je ključna reč ovde ušteda, jer je potpredsednik požurio da navede da jedan poslanik godišnje košta 20.000 evra i potom izvede sledeću računicu: „Prema tome, ukoliko smanjimo broj poslanika za 100, uštedećemo dva miliona evra godišnje. Za četiri godine mandata, to je ušteda od osam miliona evra, a to nisu mala sredstva za jednu siromašnu zemlju“. Iz toga dalje sledi izvod da je tekuća vlast rešila da menja ustav jer su poslanici skupi a Srbija siromašna. Ne treba posebno naglašavati da su ovo neozbiljni razlozi te da je reč u stvari o populističkim lažima. Naime, broj predstavnika u parlamentu ne određuje se na osnovu toga koliko oni koštaju, već na osnovu procene koliko predstavnika je potrebno da svi građani budu jednako zastupljeni. Stoga je priča o ceni jednog poslanika besmislena; umesto nje trebalo je ponuditi analizu predstavljenosti interesa građana u parlamentu. Jedna takva analiza pokazala bi da su u parlamentu trenutno predstavljeni jedino partijski interesi, pa je broj poslanika u tom smislu apsolutno nebitan. Moglo bi ih biti i trideset i trista, a da se ništa ne promeni, jer parlament ne služi za predstavljanje interesa i utvrđivanje pravednih aranžmana, nego za puko brojčano odmeravanje snage između vlasti i opozicije.

Stoga će pre biti da su ustavne promene neophodne zbog rešavanja pitanja Kosova i obaveza preuzetih na pregovorima u Briselu. To je jedini stvarni pritisak koji trpi ova vlada, i on, naravno, dolazi spolja. Koje bi razloge, pak, mogla navesti opozicija za promenu Ustava? Iz tog ugla, samo jedan razlog, u stvari, može biti validan: tekuća vlast u Srbiji temeljno je razorila institucije države (konkretno, na primer, samo u proteklih mesec i po dana – i ombudsmana i vojske) i praktično ukinula vladavinu prava; to pored ostalog pokazuje i da postojeći ustavni i pravni aranžmani nisu dovoljno čvrsti da odole jednom takvom pritisku; stoga je neophodno krenuti ispočetka, uzeti u obzir bližu (dvoipodecenijsku) istoriju zloupotreba sistema i na nju odgovoriti novim ustavnim i pravnim aranžmanima koji bi u sebi sadržali mehanizme zaštite od mogućih novih uzurpacija. Ovo je međutim ponajmanje važan razlog za tekuću vlast. Kao i prethodni režimi, ova vlast ustavne promene vidi samo kao instrument za uvećanje moći, rešavanje trenutnih problema i zadovoljavanje partikularnih, sebičnih interesa. U tom naopakom poslu, ona mora ostati sama. Na poziv predsednice parlamenta da daju svoje predstavnike u akcioni tim (što je u stvari poziv na saučesništvo u konstitucionalnom nedelu), opozicione stranke moraju odgovoriti negativno i tako sačuvati za sebe šansu da rešavanju ustavnih pitanja, kada se za to ukaže prilika, pristupe na način koji će garantovati da će novi vrednosni i institucionalni sistem biti podjednako prihvatljiv za sve građane Srbije.

„Poštovanje i poverenje“

Kada je 16. februara 2015. vlada Srbije otišla u Skoplje na sastanak sa vladom Makedonije, to se moglo razumeti i kao davanje svojevrzne podrške tamošnjim vlastima koje su se, prema nekim ovdašnjim interpretacijama, u to vreme suočile sa pokušajem „političkog puča“, iza koga su navodno stajale strane (zapadne, naravno) obaveštajne službe. Ovdašnji